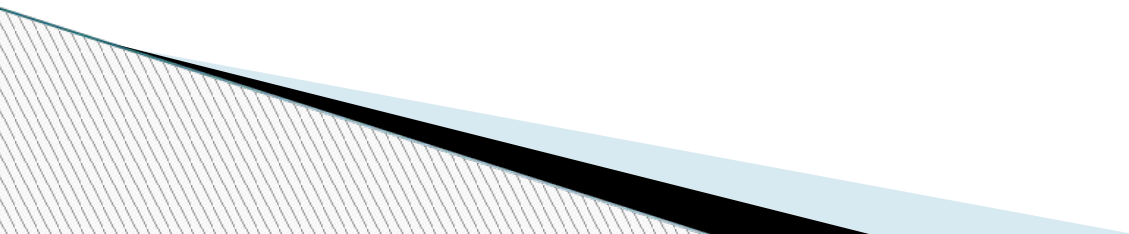

Рационал өрнектерді көбейту және бөлу

Ауызша

1. Қай өрнек бөлшек өрнек бола алмайды? (қатармен)

1

1) $\frac{x+2}{x}$

2) $x+5$

3) $\frac{x}{x-4}$

4) $\frac{x^2+7}{x-2}$

2

1) $\frac{1}{2}x+y$

2) $\frac{2x+8}{x^2-1}$

3) $\frac{7}{xy}$

4) $\frac{1}{x} + \frac{x}{2}$

3

1) $\frac{y-1}{y^2-4}$

2) $\frac{1}{x} + \frac{x-8}{6}$

3) $\frac{y^2-1}{y^2+1}$

4) $\frac{x^2+8}{5}$

2. Рационал өрнектердің қай уақытта жауабы болмайды.

1

$$\frac{2}{x-1}$$

0 ден басқа
1) барлық
сандар

2) Барлық
сандар

1 ден
3) басқа
барлық
сандар

-1 ден
4) басқа
сандар

2
(нұсқа)

$$\frac{1}{x} + \frac{x}{x+2}$$

0 ден
1) басқа
сандар

0 мен 2
2) ден
басқа
сандар

0 мен -2
3) ден
басқа
сандар

-2 ден
4) басқа
сандар

3

$$\frac{x-4}{x(x^2-9)}$$

0 мен 9
1) дан
басқа
сандар

3 және -3
2) тен
басқа
сандар

0 мен 3
3) тен
басқа
сандар

0, 3 және
4) -3
тен басқа
сандар

3. Рационал өрнектің мәнін тап (жүппен)

<p style="text-align: center;"><u>1</u></p> $\frac{x+7}{x}, \quad x=2$	<p style="text-align: center;"><u>2</u></p> $\frac{2x-3}{x+4}, \quad x=-2$	<p style="text-align: center;"><u>3</u></p> $\frac{x^2+1}{3x}, \quad x=-3$
1) 8	1) 4,5	1) $\frac{8}{9}$
2) 2,5 4) 4,5	2) -3,5 2) -3,5	2) $1\frac{1}{9}$ 3) $\frac{19}{9}$
3) 4,5	3) -3,5	3) $-1\frac{1}{9}$
4) 4,5	4) 0,5	4) $-\frac{8}{9}$

4. Рационал өрнектің ең үлкен ортақ бөлгішін тап?
(топпен)

1

$$\frac{2x^2}{4x}$$

2

$$\frac{3x - 6}{x^2 - 4}$$

3

$$\frac{y^2 - 9}{y^2 - 6y + 9}$$

1) 2	1) 2	1) 9
2) ~~2x~~ 2) 2x	2) ~~x - 2~~ 3) x - 2	2) ~~4y - 3~~ 4) y - 3
3) ~~x^2~~	3) x - 2	3) y - 6
4) x ²	4) x - 4	4) y - 3

Математикалық эстафета

1) $x^2 - 5x$

2) $x^2 - 4$

3) $x^2 + 4x + 4$

4) $9a^2 - 16$

5) $25x^2 - 10xy + y^2$

1) $15m^2 + 10m$

2) $49p^2 - q^2$

3) $1 - 6a + 9a^2$

4) $8x^5 - 4x^3$

5) $x(x - 4) - 5(x - 4)$

1) $6b^7 - 24b^4$

2) $m^4 - 81n^2$

3) $4 - 4c + c^2$

4) $27p^3 + k^3$

5) $cn - cm + 3n - 3m$

Өзіңді тексер

1) $x(x - 5)$

2) $(x - 2)(x + 2)$

3) $(x + 2)^2$

4) $(3a - 4)(3a + 4)$

5) $(5x - y)^2$

1) $5m(3m + 2)$

2) $(7p - q)(7p + q)$

3) $(1 - 3a)^2$

4) $4x^3(2x^2 - 1)$

5) $(x - 4)(x - 5)$

1) $6b^4 (b^3 - 4)$

2) $(m^2 - 9n)(m^2 + 9n)$

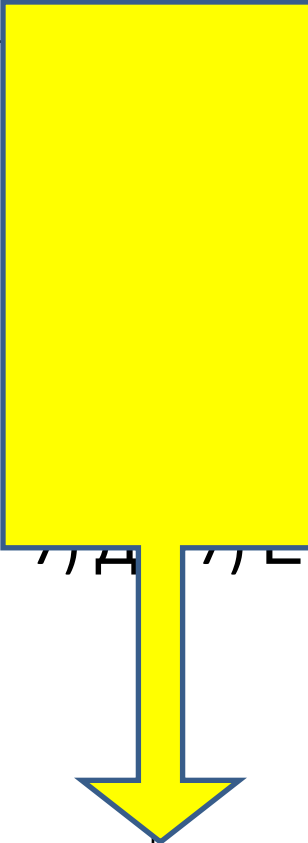
3) $(2 - c)^2$

4) $(3p + k)(9p^2 - 3kp + k^2)$

5) $(n - m)(c + 3)$

Сәйкестік тесі

Шарты	Көбейткіштерге жіктеу С тобы	Әдісі, формула В тобы	Жауаптары
<p>1. $15a^2 + 5ab$</p> <p>2. $5y - 5x + y^2 - xy$</p> <p>3. $4a^2 - 9b^2$</p> <p>4. $4a^2 + 12ab + 9b^2$</p> <p>5. $x^2 - 8x + 16$</p> <p>6. $125 - a^3$</p> <p>7. $b^3 + 64$</p>	<p>А) $(2a-3b)(2a + 3b)$</p> <p>Б) $(x-4)^2$</p> <p>В) $(5-a)(25+5a+a^2)$</p> <p>Г) $(y-x)(5+y)$</p> <p>Д) $(b+4)(b^2-4b+16)$</p> <p>Е) $5a(3a+b)$</p>	<p>А) кубтардың айырмасы</p> <p>Б) квадраттардың айырмасы</p> <p>В) квадраттардың айырмасы</p> <p>Г) ортақ көбейткішті шығару</p> <p>Д) қосындының квадраты</p> <p>Е) кубтарының айырмасы</p>	

Шарты	Көбейткіштерге жіктеу	Әдісі, формула	Жауаптары	
1. $15a^2 + 5ab$	А) $(2a-3b)(2a + 3b)$	А) кубтардың айырмасы	1) Е	1) Г
2. $5y-5x+y^2 - xy$	Б) $(x-4)^2$	Б) квадраттарының	2) Г	2) Ж
3. $4a^2 - 9b^2$	В) $(5-a)(25+5a+a^2)$	В) айырмасы	3) А	3) Б
4. $4a^2 + 12ab + 9b^2$	Г) $(y-x)(5+y)$	В) айырмасының	4) Ж	4) Д
5. $x^2 - 8x + 16$	Д) $(b+4)(b^2-4b+16)$	В) айырмасының	5) Б	5) В
6. $125 - a^3$	Е) $5a(3a+b)$	В) айырмасының	6) В	6) А
7. $b^3 + 64$	Ж) $(2a+3b)^2$	В) айырмасының	7) Д	7) Е
		квадраты		
		Г) ортақ көбейткішті		
		шығару		
		Д) қосындының		
		квадраты		
		Е) кубтары		

Рационал
өрнектерді
көбейту және
бөлу

$$\frac{3}{4} \cdot \frac{5}{6} = \frac{15}{24}$$

$$\frac{5}{6} \div \frac{3}{4} = \frac{5}{6} \cdot \frac{4}{3} = \frac{10}{9}$$

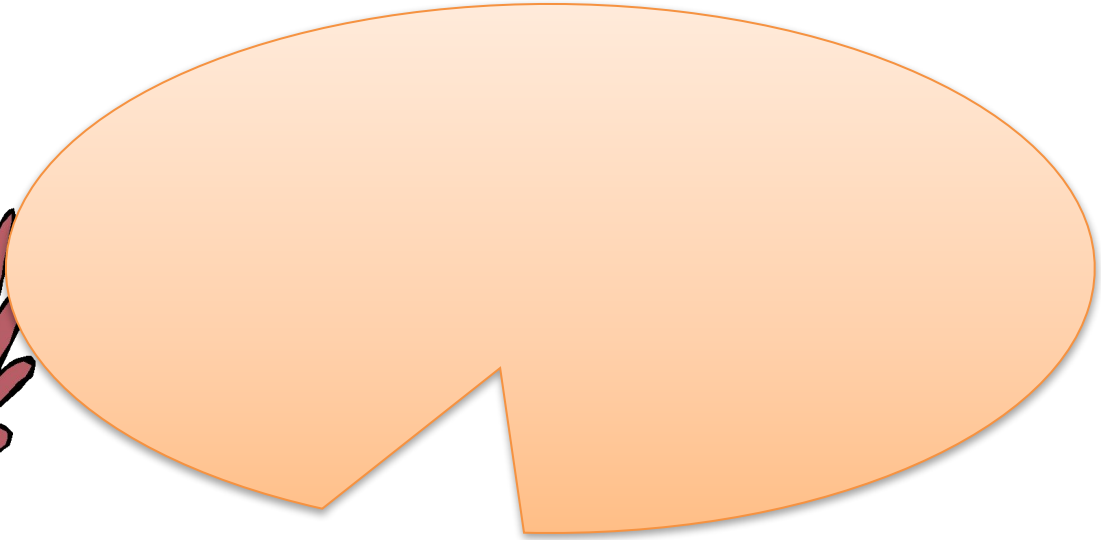
Бөлшектерді көбейту және бөлу

$$\frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}$$

$$\frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a}{b} \cdot \frac{d}{c} = \frac{ad}{bc}$$

КӨп қабатты бөлшектер

$$A = \frac{x}{x+y}; \quad B = y; \quad C = x + y.$$

$$\frac{A+B}{C}$$

1 $\frac{x}{x+y} + \frac{y}{y+x}$

3 $\frac{\frac{x}{x+y} + x}{x+y}$

2 $\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + y$

4 $\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + \frac{y}{y+x}$

ойлан!

ойлан!

ойлан!

дұрыс!

1

2

3

4

$$A = \frac{x}{x+y}; \quad B = y; \quad C = x+y.$$

$$A + \frac{B}{C}$$

1 $\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + y$

3 $\frac{\frac{x}{x+y} + x}{x+y}$

2 $\frac{x}{x+y} + \frac{y}{y+x}$

4 $\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + \frac{y}{y+x}$

ойлан!

дұрыс

ойлан!

ойлан!

1

2

3

4

$$A = \frac{x}{x+y}; \quad B = y; \quad C = x + y.$$

$$\frac{A}{C} + B$$

1

$$\frac{\frac{x}{x+y} + x}{x+y}$$

3

$$\frac{x}{x+y} + \frac{y}{y+x}$$

2

$$\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + \frac{y}{y+x}$$

4

$$\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + y$$

ойлан!

ойлан!

ойлан!

дұрыс!

1

2

3

4

$$A = \frac{x}{x+y} ; \quad B = y ; \quad C = x + y .$$

$$\frac{A}{C} + \frac{B}{C}$$

1

$$\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + y$$

3

$$\frac{\frac{x}{x+y} + x}{x+y}$$

2

$$\frac{\frac{x}{x+y}}{x+y} + \frac{y}{y+x}$$

4

$$\frac{x}{x+y} + \frac{y}{y+x}$$

ойлан!

дұрыс

ойлан!

ойлан!

1

2

3

4

A

$$\frac{\frac{a}{b}}{\frac{m}{n}} = \frac{\frac{a \cdot n}{b \cdot m}}{1} = \frac{an}{bm}$$

B

$$\frac{\frac{a}{m}}{\frac{n}{n}} = \frac{\frac{a}{1}}{\frac{m}{m}} = \frac{an}{m}$$

C

$$\frac{\frac{a}{b}}{\frac{m}{1}} = \frac{\frac{a}{b}}{\frac{m}{1}} = \frac{a}{bm}$$

1

$$\frac{\frac{\frac{a}{2}}{x}}{\frac{3}{\frac{5}{n}}}$$

$$= \frac{\frac{3a}{2x}}{\frac{5p}{7n}}$$

$$= \frac{21an}{10px}$$

2

$$\frac{\frac{\frac{a}{b}}{2}}{\frac{3}{\frac{m}{n}}}$$

$$= \frac{\frac{3a}{2b}}{\frac{m}{n}}$$

$$= \frac{3an}{2bm}$$

I**Нұсқа**

$$1) \frac{3x}{4y} : \frac{9x^2}{8}$$

$$2) \frac{10}{11a^2} : \frac{5c}{22ab}$$

$$3) \frac{13a}{4b^2} : (26ab)$$

$$4) \frac{8x}{y-1} : \frac{4}{3(y-1)}$$

$$5) \frac{2x-4}{5y} : \frac{x-2}{10y^3}$$

II нұсқа

$$1) \frac{12x^2}{7y^4} : \frac{6x^3}{35y^2}$$

$$2) \frac{6xy}{5ab} : \frac{9x^2y^2}{10ab}$$

$$3) \frac{a^2-2a}{7b^2} : \frac{2a}{7b}$$

$$4) \frac{x^2+x^3}{11c^2} : \frac{4+4x}{c^3}$$

$$5) \frac{x^2-4y^2}{xy} : \frac{x^2-2xy}{3y}$$

III нұсқа

$$1) \frac{18a^2b}{5xy} : \frac{9ab^2}{5x}$$

$$2) \frac{4c}{7b^2} : \frac{c^2}{cb-b^2}$$

$$3) \frac{6a}{x^2-3x} : \frac{3a}{2x-6}$$

$$4) (x^2-4y^2) : \frac{5x-10y}{x}$$

$$5) \frac{3x+6y}{x^2-y^2} : \frac{5x+10y}{x^2-2xy+y^2}$$

Тексеру

$$1) \frac{2}{3xy}$$

$$2) \frac{4b}{ac}$$

$$3) \frac{1}{8b^3}$$

$$4) 6x$$

$$5) 4y^2$$

$$1) \frac{10}{xy^2}$$

$$2) \frac{4}{3xy}$$

$$3) \frac{a-2}{2b}$$

$$4) \frac{cx^2}{44}$$

$$5) \frac{3x+6y}{x^2}$$

$$1) \frac{2a}{by}$$

$$2) \frac{4c-4b}{7bc}$$

$$3) \frac{4}{x}$$

$$4) \frac{x^2+2xy}{5}$$

$$5) \frac{3x-3y}{5x+5y}$$